

ZASTARA TUŽBE PROTIV BRODARA: GODINU DANA ILI ŠEST MJESECI?

ENGLESKI APELACIJSKI SUD

Presuda od 29. 1. 1988.

Sabah Flour and Feedmills SDN BHD

v.

Confez Ltd.

Suci: Lord Justice Parker, Lord Justice Staughton

Kada se u istom brodarskom ugovoru na putovanje poziva na jedan nacionalni zakon koji inkorporira odredbe Konvencije o teretnici iz 1924. godine (Paramount klauzula), a osim toga se predviđa rok od šest mjeseci za imenovanje arbitra, u slučaju štete na prevezenoj robi, primjenjuje se jednogodišnji zastarni rok iz Konvencije o teretnici.

Stranke su sklopile brodarski ugovor na putovanje pozivajući se na formular »Australian Wheat Charter 1983«. U svojoj klauzuli 23 taj se formular poziva na australski Zakon o prijevozu robe morem iz 1924., a klauzula 34 je arbitražna klauzula koja određuje šestomjesečni rok za imenovanje arbitra. Ako tužitelj ne imenuje arbitra u roku od šest mjeseci od dolaska broda u krajnju iskrcajnu luku, smatrat će se da se odrekao tužbenoga zahtjeva.

Uvjerivši se o šteti na teretu, naručitelj je imenovao arbitra, ali nakon isteka šestomjesečnoga roka predviđenoga u arbitražnoj klauzuli. Brodar je prigovorio zakašnjelom imenovanju.

Prvostepeni sud je presudom odbio brodarov prigovor, ustvrdivši da jednogodišnji rok predviđen australskim Zakonom o prijevozu robe morem iz 1924. prevladava nad onim polugodišnjim predviđenim arbitražnom klauzulom. Na ovu se presudu brodar žalio.

Apelacijski sud jednoglasno odbija žalbu iz ovih razloga:

Lord Justice Parker konstatira da su stranke sklopile ugovor pozivajući se na »Australian Wheat Charter 1983«, pa su tako inkorporirale taj dokument u svoj ugovor. Klauzula 23 formulara predviđa da će se na ugovor primjenjivati određeni dijelovi australskoga Zakona o prijevozu robe mo-

rem iz 1924., te određeni članovi dodatka tom zakonu, koji sadrži Haška pravila. Između ostaloga, na taj je način inkorporiran i st. 6. čl. 3. Haških pravila koji predviđa jednogodišnji zastarni rok za podnošenje tužbe, zbog štete na teretu. Klauzula 23 »Australian Wheat Chartera« nadalje određuje da ništa u toj klauzuli neće ograničavati ni utjecati na neke druge, izričito navedene klauzule formulara među kojima, međutim, nije navedena klauzula 34 koja predviđa šestomjesečni zastarni rok.

Prema mišljenju suca, u ovom slučaju se ne radi o sukobu između pisanih klauzula isprave i onih klauzula koje su inkorporirane, nego se radi o sukobu između klauzula u inkorporiranom dokumentu. Klauzula 23 »Australian Wheat Chartera« izričito inkorporira određene dijelove Haških pravila, ona je selektivna određujući što inkorporira, a što ne, ona je specifična i navodi klauzule koje su izuzete od njenoga učinka. Kako klauzula 34 navedenoga formulara nije jedna od tih klauzula, te kako je ona sasvim općenita, treba zaključiti da se jednogodišnji zastarni rok iz čl. 3. st. 6. Konvencije o teretnici primjenjuje na tužbe za naknadu štete na teretu, a šestomjesečni zastarni rok iz klauzule 34 na sve ostale tužbe. Dakle, ovaj konflikt mora biti riješen u korist dužeg zastarnoga roka.

Slajući se s tim da žalbu treba odbiti. Lord Justice Staughton navodi kako je došao do toga zaključka. Klauzula 34 je općenita u svojoj primjeni. Ona se primjenjuje na tužbe broдача protiv naručitelja, te na tužbe naručitelja protiv broдача, i na tužbe svih vrsta. Za razliku od toga, st. 6. čl. 3. Konvencije o teretnici odnosi se samo na tužbe protiv vozara. Stoga klauzula 23 prevladava u primjeni, jer je to specifična klauzula koja se odnosi samo na određene vrste tužbi i na tužbe samo protiv vozara.

Il Diritto Marittimo 1990, II., str. 420.

BILJEŠKA

Paramount klauzula, kojom stranke ugovaraju primjenu Konvencije o teretnici ili prava koje prihvaća njene odredbe, prvobitno namijenjena unošenju u teretnice, često se unosi i u čarter partije s ciljem izjednačivanja režima odgovornosti broдача prema naručitelju s onim predviđenim za odnose vozara i imatelja teretnice.

U slučaju Adamastos Shipping v. Anglo-Saxon Petroleum («The Saxon Star») (1958.) i Lloyd's Rep. 73, Kuća lordova je priznala valjanost i učinak ovoj klauzuli i u čarter partijama.¹

No, pravna pravila na koja se poziva klauzula Paramount mogu biti u sukobu s ostalim klauzulama formulara čarter partije. Kako riješiti taj sukob?

¹ Wilford, Michael i dr., Time Charters, Lloyd's of London Press Ltd., London, 1978., str. 236., Celle, Pierangelo, »La Paramount Clause nell' evoluzione della normativa internazionale in tema di polizza di carico«, Il Diritto Marittimo 1988, str. 28.

Navodi se kako Paramount klauzula, odnosno pravo na koje se ona poziva, često ima prednost pred ostalim ugovornim klauzulama, bilo kad je Paramount klauzula napisana strojem, ili je sadržana u dodatku ispravi, bilo kad su pravila na koja se ona poziva specijalnija, pa ih zato treba primijeniti, ili kad se radi o kogentnim pravilima po čl. 3. st. 8. Konvencije o terećnici na koji su se stranke pozvale.²

Prikazana presuda Apelacijskog suda bavi se odnosom Paramount klauzule i arbitražne klauzule sadržane u formularu ugovora. U slučaju Agios Lazaros (1976) Lloyd's Rep. 47., isti je Sud zauzeo stajalište da su stranke, inkorporiranjem Haških pravila, u ugovor uključile ta pravila u cijelosti, pa tako i zastarni rok iz čl. 3. st. 6.³ Eventualno kraći rok predviđen arbitražom klauzulom je ništavan i treba ga zamijeniti jednogodišnjim.⁴

No, primjena jednogodišnjega zastarnoga roka, kao rezultat prevladavanja klauzule Paramount nad suprotnim klauzulama, nije uvijek priznata od sudova. Naime, tumačenje konkretnoga ugovora može dovesti do drukčijih rezultata.⁵

U američkom se pravu bilo postavilo pitanje primjene jednogodišnjega zastarnoga roka, kao rezultata inkorporiranja u ugovor COGSA iz 1936. godine u odnosu na započinjanje arbitražnoga postupka. U slučaju Son Shipping Co. v. de Fosse & Tanghe, sud je isključio primjenu jednogodišnjega roka, jer arbitraža nije pokrivena izrazom »suit« koji se navodi u COGSA. No, usprkos tomu, njujorški arbitri su zahtijevali poštivanje roka iz COGSA za započinjanje arbitražnoga postupka, zbog štete na teretu na temelju ugovora koji inkorporiraju COGSA. U slučaju »The Prairie Grove« iz 1976. godine s ovakvim stavom arbitara složio se i sud.⁶

Melita Veršić Marušić,
asistent pripravnik

² P. C., komentar uz naprijed prikazanu presudu, *Il Diritto Marittimo* 1990., str. 421., arbitražna odluka *Italco c. Comar* od 13. 4. 1988., *Il Diritto Marittimo* 1989., str. 540. i sl.

³ Wilford i dr. cit., str. 214.

⁴ »The Ion« (1971) 1 Lloyd's rep. 541. iz *Il Diritto Marittimo* 1990. str. 421., arbitražna odluka *Hamburške arbitraže* od 28. 5. 1990., *Transportrecht*, 10, 1990, str. 393.

⁵ »The Strathnewton« (1983) 1 Lloyd's Rep. 219., iz *Il Diritto Marittimo* 1990., str. 421.

⁶ Wilford i dr. cit., str. 239.